

Sigtuna kommunfullmäktige
195 85 MÄRSTA

Medborgarförslag angående
Kommunala insatser mot klimathotet

Vi hemställer

- att detta Medborgarförslag på lämpligt sätt beaktas i Sigtuna kommuns planering fr.o.m. 2008
- att kommunen snarast vidtar följande tre åtgärder:
 1. Inrättar ett samarbetsorgan, en kommunal klimatkommission (mom. 3.1 i Medborgarförslaget).
 2. Genomför ett medborgarmöte om klimatproblemet och beroendet av fossila bränslen med syfte att diskutera vad vi som medborgare, företagare och kommunledning kan/bör/ska göra för att reducera dessa (mom. 3.2 i Medborgarförslaget)
 3. Startar ett program "Handla klokare i Sigtuna" (mom.3.3 i Medborgarförslaget).

Vi preciserar i detta dokument bakgrunden (bilaga 1) samt ett stort antal insatser som kan göras direkt av Sigtuna kommun (bilaga 2) och/eller som stöd till sina invånares enskilda handlande (bilaga 3) för att reducera klimathotet.

Sigtuna datum som ovan

Gustaf Delin
Uppsalavägen 25
193 34 Sigtuna
592 514 15

Björn Lindbergson
Stora Brännbovägen 42
193 33 Sigtuna
592 552 92

Gunnar Weman
Mjölnavägen 8
193 33 Sigtuna
592 509 42

Barbro Beck, Ormbergsvägen 8, 193 36, Sigtuna, 592 500 78

Göran Englesson, Drakslingan 10, 193 40 Sigtuna, 592 524 62

Anders Glans, Märstavägen 4, 193 40 Sigtuna, 070-759 60 59

Finn Hultgren, Stapelgränd 5, 193 31 Sigtuna, 592 517 15

Nils-Magnus Lobenius, Uppsalavägen 2, 193 30 Sigtuna, 594 800 55

Bengt Nannström, Lilla Sjudargården, 193 31 Sigtuna, 592 553 67

Gunnel Petersson, Fasanvägen 8, 195 33 Märsta, 591 141 62,

Hans Sköldqvist, Jakobsgränd 3, 193 35 Sigtuna, 502 561 10

Göran Sundqvist, Slånbärsvgen 9B, 193 34 Sigtuna, 592 500 17

Kopia till

Aktion för Sigtuna kommun, Märtha Lindberg

Centerpartiet i Sigtuna kommun, Bosse Andersson

Folkpartiet liberalerna i Sigtuna kommun, Mårten Fintling

Kristdemokraterna i Sigtuna kommun, Daniel Linden

Miljöpartiet i Sigtuna kommun, Carolina Windefalk

Moderaterna i Sigtuna kommun, Lars-Göran Sörqvist

Samling för Sigtuna, Olov Holst

Socialdemokraterna i Sigtuna kommun, Gun Eriksson

Sverigedemokraterna i Sigtuna kommun, Ingemar Svahn

Vänsterpartiet i Sigtuna kommun, Perälä Petri

Kommunalfullmäktiges ordförande, David Lundqvist

Sammanfattning av Medborgarförslag angående Kommunala insatser mot klimathotet

Sammanfattning

Vi är några Sigtunabor, som har kommit att särskilt intressera oss för de många hoten mot det livsuppehållande systemet (som består av naturen och samhället). Konkreta förslag redovisas här, hur vi menar att hoten skall bemötas på kommunal nivå i Sigtuna kommun.

Vår uppfattning är att vi människor, särskilt i senare tid (uppskattningsvis de senaste 150 åren, vilka sammanfaller med den industriella epoken), överutnyttjar de tillgångar (naturresurser), som det livsuppehållande systemet gett vår planet genom årmiljonerna. Vi – främst inom den industrialiserade delen av världen - tar ut mer resurser från naturen, än vad som löpande tillförs/tillskapas av det livsuppehållande systemet på jorden.

Ett verkligt klimathot föreligger och detta högst sannolikt som en följd av människans uttag av ej förnybara fossila bränslen; såsom kol, olja och naturgas.

Det är höjt över allt tvivel, att jordens energiresurser (solenergin undantaget) i framtiden kommer att minska och kräver oundvikligen en omställning i vårt sätt att förhålla oss till verkligheten.

För att inom rimlig tid nå effekter som bromsar/hejdar/minskar klimathotet, krävs kraftfulla insatser av beslutsfattare på alla nivåer. Men vi menar också, att de måste göras av oss alla som individer. Det är först när förändringarna når den individuella nivån, som insatser får den önskade effekten. Kommunen har en påtaglig möjlighet att informera, motivera och stödja kommuninvånarna, som enskilda individer/familjer, att via sin konsumtion och sitt dagliga liv i övrigt bidra till att motverka klimathotet. Stöd för att agera ges i kommunallagen. Att Sigtuna är medlem i Sveriges eko-kommuner förpliktar på ett särskilt sätt.

Med vårt medborgarförslag vill vi efter förmåga bidra med idéer, praktiserade på annat håll samt egna, till hur Sigtuna kommun skulle kunna bli en kraftfull aktör i strävandena att motarbeta det globala klimathotet och mildra effekten på den kommande bristen på fossila bränslen. Vi föreslår också några konkreta och angelägna åtgärder för en snar diskussion och beslut att snarast omsättas i praktiken.

Bilaga 1 till Medborgarförslag angående Kommunala insatser mot klimathotet

Bakgrund till tänkbara och önskvärda kommunala initiativ och insatser mot klimathotet

Vi är några Sigtunabor som kommit att särskilt intressera oss för de många hoten mot det livsuppehållande systemet (som består av naturen och samhället), en ödesfråga för vår jord, dess liv och därmed för mänskligheten. Detta medborgarförslag redovisar, hur vi menar att hoten kan bemötas på kommunal nivå i Sigtuna kommun. Inom parentes ges hänvisning till källor till stöd för förslagen.

Vår uppfattning är att vi människor, särskilt i senare tid (uppskattningsvis de senaste 150 åren vilka sammanfaller med den industriella epoken), överutnyttjar de tillgångar (naturresurser), som det livsuppehållande systemet utvecklat genom årmiljonerna. Vi – främst inom den industrialiserade delen av världen - tar ut mer resurser från naturen, än vad som löpande tillförs/tillskapas av det livsuppehållande systemet på jorden.

Ett tydligt bevis på detta är de rön och slutsatser som FN:s internationella klimatpanel IPCC (www.smhi.se, nyhetsarkivet för maj 2007) under 2007 presenterat. Det alltför höga resursuttaget har, enligt IPCC, lett till den s.k. växthuseffekten med därav följande temperaturhöjning och med denna förknippade negativa rubbningar av förutsättningarna för livet på jorden. Sådana har redan inträffat, och kommer i en relativt nära framtid sannolikt att äga rum i än större omfattning.

Ett verkligt klimathot föreligger alltså, och detta som en följd av människans överförbrukning av ej förnybara fossila bränslen; såsom kol, olja och naturgas. Dessa naturresurser representerar lagrad solenergi via processer, som bundit ofantliga mängder av framförallt koldioxid, men också stora mängder farliga substanser i form av tungmetaller. Härav framgår klart, att mänskligheten med stor beslutsamhet och skyndsamhet måste agera mot den globala temperaturhöjningen, i ett första steg genom att väsentligt minska utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser (t.ex. metan) till jordens omgivande luftlager.

Temperaturförhöjningen/klimatförsämringen är i sig ytterst allvarligt och potentiellt ödesdiger för det mänskliga samhället, men är bara ett av flera symptom på något än allvarligare, nämligen bristen på uthållighet och hållbarhet i det livsuppehållande systemet, som är det ultimata hotet.

I ett andra, lika viktigt steg är det därför nödvändigt att förbättra planetens förmåga att löpande nybilda naturresurser, en förmåga som under den intensiva industrialiseringsperioden väsentligen försämrats. Vi anser, att vi måste nämna detta, för att ingen skall föreledas tro att våra problem skulle vara avklarade genom en helhjärtad fokusering på att "enbart" hejda klimathotet.

Vidare måste också understrykas den sårbarhet, som samhället åsamkats genom beroendet av fossila bränslen. Det är höjt över allt tvivel, att jordens energiresurser (solenergin undantaget) i framtiden kommer att minska och vårt förhållningssätt till detta faktum, måste innebära den omställning, som oundvikligen måste ske. Att "vänta och se"

till dess att en ödesdiger resursminskning uppstått, innan man agerar vore inte särskilt klokt med tanke på omfattningen av den effekt det kommer att få på samhället (Vi tänker på en fortsatt global uppvärmning och en häftig ekonomisk omställning i trängt läge.).

Dessbättre finns insikten om det växande klimathotet hos världens beslutsfattare. Kyotoprotokollet och EU:s mål för minskade koldioxidutsläpp är inledande, samverkande – om än marginella och otillräckliga – steg på internationell nivå. På nationell nivå i Sverige och på andra håll finns insikten, att vi bör gå ännu längre och snabbare fram. Dock, den erforderliga djupa insikten om den ytterst allvarliga situationen, samt den nödvändiga handlingskraften för att bryta utvecklingen finns ännu inte. Risken är stor att växthuseffekten genom människans överutnyttjande av jordens tillgångar bara förstärks genom ökande efterfrågan på resurserna.

Den ekonomiska tillväxten i t.ex. Asien samt den ökande globala befolkningen (ca. 70 miljoner per år) utgör, tillsammans med "de utvecklade" ländernas fortsatta strävan efter en icke hållbarhetsbaserad ekonomisk tillväxt de underliggande drivkrafterna.

Det alltså själva strävan efter en sådan "ovillkorad" tillväxt, vilket man fortfarande tar som självklar, som är motorn i den skadliga utvecklingen vi nu ser.

Bilaga 2 till Medborgarförslag angående Kommunala insatser mot klimathotet

Förslag på insatser att diskuteras och successivt genomföras, för att Sigtuna kommun skall kunna bli kraftfull aktör i strävandet att motarbeta det globala klimathotet?

För att inom rimlig tid nå effekter som bromsar/hejdar/minskar klimathotet behöver kraftfulla insatser göras av beslutsfattare på alla nivåer världen över, liksom av oss alla som individer.

Vägledning för de kommunala beslutsfattarnas ansvar för att vidta åtgärder ger kommunallagen. Den ger kommunerna ett öppet mandat och därmed möjlighet (eller kanske skyldighet) att självständigt ta ställning till vad som är viktigt för dess medborgare och dessas förutsättningar att leva sina liv i den aktuella kommunen. Det finns alltså - som vi tolkar det - stort utrymme för att agera inom ramen för det allmänna intresset.

När vi då vet, att förutsättningarna för människors liv i Sigtuna kommer att påverkas av klimatförändringar och inom inte alltför avlägsen framtid, begränsad tillgång på fossila bränslen, så är det ett allmänt intresse att ta reda på läget, undersöka konsekvenserna och föreslå eventuella motåtgärder, eller att i vart fall skapa större beredskap. Det är inte någon annan instans i samhället, som skall göra detta för Sigtunabornas räkning, och därmed faller uppgiften på Sigtuna kommun.

Vi har i nätverket Sigtuna Exergigrupp (www.exergigruppen-sigtuna.se) funderat över vad vi för vår del kan göra lokalt här i Sigtuna kommun och har inbjudit politiker till våra seminarier och till deltagande i nätverksdiskussioner. Vi hoppas och tror, att vi och våra sympatisörer utanför gruppen därmed kan bli till någon nytta i kommunens strävande, så att klimatfrågan (och därmed en hållbarare samhällsutveckling!) framöver blir en allt mer uppmärksammas aspekt i den kommunala verksamheten.

Vi har förstått att kommunens planeringsanvisningar för 2008 (Kommunfullmäktiges beslut 2007-06-14 §111) adresserar frågan explicit gällande kommunens egen verksamhet. Men vi menar också, att kommunen genom sina många kontaktvägar kan informera, motivera och stödja kommuninvånarna, som enskilda individer/familjer, att via sin konsumtion och sitt dagliga liv i övrigt bidra till att motverka klimathotet och det bakomliggande behovet av fossila bränslen. Det är först när förändringarna når den individuella brukarnivån, som insatserna får den önskade effekten. Att Sigtuna är medlem i Sveriges eko-kommuner (www.sekom.nu) förpliktar på ett särskilt sätt.

Med vårt medborgarförslag vill vi efter förmåga bidra med idéer, praktiserade på annat håll samt egna, till hur Sigtuna kommun skulle kunna bli en kraftfull aktör i strävandena att motarbeta det globala klimathotet och mildra verkningarna av den kommande globala bristen på fossila bränslen.

Vi vill på detta stadium aktualisera följande åtgärdsförslag

2.1 Inventera de bästa förebilderna för kommuners arbete för att reducera klimathotet och därmed bidra till ett hållbarare närsamhälle, ekologiskt och socialt.

2.2. För att säkerställa en hållbarare utveckling krävs handlingsprogram på alla nivåer i vårt samhälle, från individuell till global nivå. En sådan handlingsplan menar vi bör integreras med Sigtunas nuvarande verksamhetsplanering. En positiv förebild är enligt vår uppfattning Botkyrka kommun (www.botkyrka.se/om kommunen/hållbar utveckling/Ett hållbart Botkyrka), som undertecknat Ålborgdeklarationen

Ålborg +10 är en deklARATION (www.botkyrka.se/om kommunen/hållbar utveckling/Ett hållbart Botkyrka/Ålborgdeklarationen), som syftar till att skapa handlingsprogram för ökad uthållighet och hållbarhet i europeiska städer och kommuner som ett stort antal skrivit under. Undertecknandet medför krav på att i handlingsplanerna klart framgår, hur resultatet kan avläsas och rapporteras (så att målsättningarna inte enbart är tomma ord utan leder till kvantifierbara resultat!).

2.3 Inrätta en planeringsenhet för kommunens hållbara utveckling (bl.a. för att reducera klimathotet), i vilken ingår arbetet med visioner och strategier med bostäder, infrastruktur, kommunikationer och strategiskt miljöarbete. (http://www.vaxjo.se/vaxjo_templates/Page.aspx?id=466)

2.4 Införa ett miljöledningssystem typ ecoBUDGET för att strukturera, styra och följa upp miljöarbetet. (http://www.vaxjo.se/vaxjo_templates/Page.aspx?id=316styrning)

2.5 Utforma och genomför program för ett fossilbränslefritt Sigtuna med mål för olika kommunala delområden. I ett sådant program deklarerar vem/vilka, som har ansvaret för hur målen ska infrias. Särskilt viktigt är att betona de enskilda kommuninnevanans ansvar. Vi föreslår att Sigtuna går med i samarbetsorganet "Klimatkommunerna" (<http://www.klimatkommunerna.infomacms.com>). För att bedöma effekterna av vidtagna åtgärder rekommenderar vi en efterhandsberäkning av de totala CO2-utsläppen inom Sigtuna kommuns gränser 1990.

2.6 Vi föreslår ett klagörande av de viktigaste strategierna för ett uppnå ett fossilbränslefritt och därmed långsiktigt uthålligare och hållbarare samhälle samt att dessa lyfts fram och betonas.

Sammanfattningsvis tänker vi då på utveckling av:

- Informationssystem som gör det möjligt för medborgarna att välja mellan produkter avseende exempelvis olika miljöbelastning
- Lokal/närsamhället med effektivisering av förbrukning, produktion och distribution av mat och energi samt återvinning av avfall, allt med en strävan att det sker i närområdet
- "Materialekonomin" från "kasta bort"- mentaliteten till slita ut och slutet kretsloppstänkande

Allt för att medborgarna, var för sig och tillsammans "nedifrån och upp", ska känna och ta ansvar för en hållbarare framtid, samt genom sitt handlande uppnå en väsentligt ökad självförsörjningsgrad och därmed minska beroende av omvärlden/samhället runt omkring.

2.7 Verka för ökad konsumentmakt genom en objektiv och användarvänlig information (bl a med hjälp av EAN koden) om produkternas hållbarhet/miljöbelastning/koldioxidbelastning, kvalitet och ev. livscykelkostnad till medborgarna före köptillfället. Detta kan exempelvis ske genom att från olika håll bearbeta handlarna och producenterna

att informera om "hållbarhetsfördelarna". Produktion i närområdet, ekologisk produktion och småskalighet ska lyftas fram. Början kan i praktiken ske lokalt med några produkter. Vid uppföljning av miljöbelastning, kvalitet etc kan samordning t ex ske med de prisundersökningar, som regelbundet utförs av Pensionärernas Riksorganisation (PRO) sedan flera år.

2.8 Verka för utbyggd medborgar-/konsumentmakt genom program, som ger medborgarna kunskap och hjälpmedel att förändra sin konsumtion och livsstil/livskvalitet, så att den blir mer energi- och resurseffektiv – vilket leder till bl.a. mindre utsläpp av växthusgaser. Insikt om olika produkters miljöbelastning – något som blir allt vanligare – blir här till stor hjälp. Resultatet framhålles till efterföljd genom bl. a. guidelines, nyhetsbrev och träffar och reportage i tidningar. Lärande exempel härvidlag utgör Stockholms program "Konsumera smartare" som är försett med utmärkt dokumentation. (<http://www.stockholm.se/Extern/Templates/Page.aspx?id=121053>) (Programmet är nominerat av EU-kommissionen och deltar i tävlingen Bästa energiprojekt 2006.). En annan förebild är Kalmars projekt "Klimatpiloterna" (www.klimatpiloterna.se).

2.9 Påbörja ett om- och nytänkande av de gällande traditionella kommunala aktiviteter mot bakgrund av idéerna om långsiktig hållbar utveckling. Finns det idag regler, lagar och förordningar, som med- eller motverkar utvecklingen mot ett hållbart samhälle? Exempelvis inom:

- Detaljplanering
- Bygglovs- och byggverksamhet
- Lokal förnyelsebar energiförsörjning
- Vatten- & avloppshantering
- Sophantering, kompost- och återanvändning
- Kommunens interna transporter
- Medborgarnas transporter inklusive vägar
- Upphandling (med s.k. "skall-krav")

2.10 Eftersträva extern medfinansiering och externa resurser samt samarbete för program inom hållbar utveckling/strategisk miljöutveckling.

Bilaga 3 till Medborgarförslag angående Kommunala insatser mot klimathotet

Förslag till information/råd som Sigtuna kommun bör besluta om att ge till sina medborgare, om hur dessa som enskilda medborgare kan bidra till att motverka det globala klimathotet och göra Sigtuna till en ledande kommun i dessa stävanden

3.1 Inrätta ett samarbetsorgan för hållbar utveckling, en klimatkommission under kommunens ledning med valda medlemmar från ideella organisationer/nätverk som exempelvis Naturskyddsföreningen och Sigtuna Exergigrupp, privata och offentliga företag som exempelvis Ekocentrum (www.ekocentrum.info) och Sigtunahem samt offentlig verksamhet som exempelvis kommunen/"skolan". Kommunens planeringsenhet verkar som katalysator och koordinatör. Deltagarna representerar i första hand sig själva och har tillfrågats, eftersom de dels har engagemang och kunskaper samt dels har kontakter i olika nätverk. "Kommissionen" fungerar som idébank, forum för intag av omvärldsmaterial, diskussionsforum och pådrivare för ett hållbarare lokalsamhälle i nära kontakt med medborgarna och politiker i lokalsamhället Sigtuna.

3.2 Genomför ett medborgarmöte om klimatproblemet och beroendet av fossila bränslen samt diskutera vad vi som medborgare, företagare och kommunledning kan/bör/ska göra för att reducera detta. Exempel på vad som skulle kunna diskuteras är en tänkt tilldelning av en fiktiv personlig "koldioxid-budget", som stäms av med förmågan att leva upp till den.

3.3 Starta programmet "Handla klokare i Sigtuna" (inkl hemtransport av varor) med erfarenheter från Stockholm kommuns "Konsumera smartare". Ett antal representativa hushåll som representerar ett "minisigtuna" väljs ut. Kunskap och erfarenhet från Stockholm kommun tas tillvara för inspiration, lokal anpassning och stöd..

3.4 Sammanställ en "säljande" presentation av kommunens miljöprogram för hållbar utveckling, där vikten av medborgarnas medverkan klart framgår.

3.5 Etablera - under ledning av planeringsenheten - samarbete mellan grundskolan, gymnasiet, folkhögskolan samt ideella föreningar, engagerade i hållbar utveckling, samt företag för att ta fram kurser i hållbar utveckling och säkerställ, att de ingår i återkommande utbildningar, studiecirkel och seminarier. Säkerställ att denna utbildning kommer så många medborgare som möjligt till del, varvid speciell vikt skall läggas på den yngre generationen, samt de kommunalt anställda på alla nivåer. Utveckling av kurser på Internet för människor med olika förkunskaper, torde vara en nödvändig förutsättning för en effektiv kunskapspridning.

3.6 Inventera de verksamheter och personer, som aktivt bidrar till utveckling av närsamhället (företag, entreprenörer etc) och få till stånd ett samarbete dem emellan för stöd i deras utveckling och förstärkning av deras genomslagskraft. Möjligen kan detta ske på ett bra sätt under ledning av planeringsenheten.